

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ

ชื่อผู้เขียน : นายรัชพล ปัจพิบูลย์

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต ดวงสา ประธานกรรมการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี้นผดุง กรรมการ
 อาจารย์ วิสุทธิ์ วานิช กรรมการ

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชน กระบวนการถ่ายทอดการทอผ้า และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดการทอผ้าของชาวไทยทรงดำ ในเขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ และรวบรวมจากเอกสารข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และนำเสนอโดยการพรรณนา

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ชาวไทยทรงดำ มีกระบวนการถ่ายทอดการทอผ้าสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในกระบวนการสอนการทอผ้า ได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด ทำให้ผู้ให้สามารถสอดแทรกความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพได้อีกด้านหนึ่ง ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการถ่ายทอด ได้แก่ พ่อ แม่ และญาติพี่น้องที่มีความรู้เป็นผู้ให้การถ่ายทอดต่อบุตรหลานที่ยังไม่ได้รับการเรียนรู้ให้ได้รับการเรียนรู้ตามขั้นตอน จนสามารถปฏิบัติเองได้ เพื่อจะได้มีผ้าทอของชาวไทยทรงดำ ไว้ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมและพิธีกรรมของชุมชน

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดการทอผ้า ประกอบด้วย ค่านิยม ความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งในการประกอบกิจกรรมเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ผ้าที่ทอเองมาประดิษฐ์เป็นเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์เครื่องใช้เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จะนำผ้าที่ซื้อจากตลาดมาใช้แทนไม่ได้ จึงทำให้เกิดความจำเป็นจะต้องมีการถ่ายทอดการทอผ้าสืบต่อกันมา มิเช่นนั้นจะไม่สามารถเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมตามวัฒนธรรมของชาวไทยทรงดำได้

Thesis Title Weaving Enculturation Processes of Thai Song Dam
 People

Author Mr. Ratchapol Patchpiboon

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee :

Assist. Prof. Dusit Duongsaa	Chairman
Assist. Prof. Yongyudh Plianpadung	Member
Lecturer Visut Wanit	Member

Abstract

This research was an attempt to trace history and background of an ethnic group, Thai Song Dam, in Khao-Yoi District, Petchburi Province, cotton weaving skill transference process the group practiced and associated process culture. In the process, the researcher immersed himself in the community participating in community life, observing, interviewing and collecting data. Resultant data were subsequently compiled, analyzed, synthesized, categorized and, finally, descriptively presented.

The study found that such skill transference process had been continuously passed on from past to present. In this process, transferers and transferees mutually and intimately engaged in conversations and exchanges of ideas and experiences enabling the former to pass on to the latter various aspects and components of cotton weaving knowledge relevant and useful to the trade. On the other hand, those involved in the transference, i.e., knowledgeable and

skilled parents and relatives, were the ones who passed on to their children and offspring step-by-step knowledge and skills required of the trade to the point the latter were able to produce unique products for community utilization.

Associated process and product culture took the forms of values, beliefs and rituals. Community life required that only locally weaved clothes and textiles be used along with other necessary items in community ritual performances. They could not be substituted by products generally sold in the market. This requirement made it necessary to continuously pass on to new generations knowledge of and skills for weaving. Otherwise, they would not be able to participate in the cultural life of the Thai Song Dam Community.